

Folketirken ikke blive henstaaende uden Forsætning, ikke blive henstaaende uden Værn og Forsvar. Men, skulde der være nogen Tvivl tilbage om Meningen af Ordene, saa er der et andet Middel, der anvendes ved Lovfortolkninger; det er Hensyn til de historiske Forhold, under hvilke Lovene er givne. Her ligger nu Historien ikke langt tilbage i Tiden, og den grundlovgivende Rigsforsamlings Forhandlinger ere ingen luffet Bog. Man behøver kun at kaste Blik deri for at see, hvorledes Meningen er af den vedkommende Paragraph. Jeg skal, med den høitærede Formands Tilladelse, oplæse de Linier, med hvilke det dengang nedsatte Udvalg, der bestod af 17 Medlemmer, har motiveret den nuværende §. 80 i Grundloven. Det hedder, som følger: „Naar Grundloven hævder Religionsfrihedens Grundsatning, medfører den en Forandring i den hidtilværende Statskirkes hele retlige Stilling i Statssamfundet, der paa den ene Side skænkede denne Kirke Statens høieste Beskyttelse og Forsorg, men paa den anden Side ogsaa gav den øverste Statsmagt en saa godt som uindskrænket Magt og Myndighed over dens indre og ydre Anliggender. Om end derfor den hidtilværende Statskirke i Grundloven kaldes og i Virkeligheden bliver den danske Folkekirke, og om end Staten, just paa Grund deraf, maa ansee sig særligt forpligtet imod den, saa formener Udvalget dog, at det er nødvendigt, at dens fremtidige Forsætning bliver ordnet ved en særegen Kirkelov, der navnlig maatte gaae ud paa at bestemme Formene og Grændserne for den Medvirkning, som Kirkesamfundet selv bør have ved sammes Bestyrelse saavel som ved Afgjørelsen af kirkelige Sager ved Siden af den forholdsvis større Myndighed, som Statsmagten forøvrigt forudsættes at ville komme til at udøve over denne Kirke fremfor over de øvrige Religionsamfund i Landet.“ Den saaledes motiverede Paragraph blev vedtaget med 98 Stemmer imod 12. Jeg skal endnu tilføje, at under de senere Forhandlinger blev der af et Mindretal i Udvalget stillet et Forslag om Optagelse i Grundloven af en Bestemmelse om Sognefriheden; men Fleertallet modsatte sig dette Forslag, fordi „en saadan Bestemmelse maatte erholde sin rette Plads

og modtage de fornødne nærmere Bestemmelser i den Kirkelov, der snart maa forvantes.“ Dermed mener jeg maa Spørgsmaalet om Paragraphens sande Betydning være bragt til Klarhed. Her i Rigsdagen var det ogsaa i en Række af Aar en Forudsætning, at en saadan Kirkeforsætning ved Lov snart maatte være at vente, og det var under denne Forudsætning tydeligt at spore, hvorledes Rigsdagen nødtigt gav sig ind paa Love, vedrørende de kirkelige Forhold, hvorledes den ikke fandt sig vel ved Behandlingen deraf, fordi den havde en Erkjendelse af, at ikke Alt var i sin Orden, at her manglede Noget, som ikke burde mangle. Det er først i den seneste Tid, at man er kommen under Veir med, at Alt netop er i den fortræffeligste Orden i denne Henseende. Man vil have gjort den Opdagelse, at Folketirken netop har sin rette, sin naturlige Repræsentation i Rigsdagen, naaet, at denne ligesaa vel kan tælle Medlemmer, der staae udenfor Folketirken, staae som Modstandere af den, som Medlemmer af den; naaet, at Rigsdagen kan indbefatte Medlemmer af forskellige Confessioner, og forskellige Religioner; paa denne Opdagelse bliver der trostigt bygget videre. Jeg kan herved ikke Andet end finde det af en særlig Værdighed, at Afstillede, som ikke kunne faae Noget af Frihed for sig selv og for dem, som høre til deres Parti, aldeles ikke kunne faae Noget for det Krav, som Folketirken som Samfund, som Eenhed, har paa en Frihed til at bestemme sig selv, og udvikle sig selv. Det forekommer mig at være en Frihedsretning, som ikke er liberal, men har en reen egoistisk Charakter. Dersom man nu, istedetfor at foretage det mindste Skridt for at indfri det i Grundloven givne Tilfald, vilde benytte Mellemtiden, inden en saadan Forsætning kom tilveie, til at fremvinge Love, som vel efter Mindretallets Mening i Udvalget skulde „tjene til at styrke Folketirken“, men som de Allerstørste vilde betragte som Midler til at svække og løsne Menighedsforbindelsen og dermed Folketirken, fordi Folketirkens rette Virksomhed netop er betinget af et sundt og stærkt sammenholdende Menighedsliv, da tilstaaer jeg, at for mig vilde det staae, som om der ikke behøvedes Andet for at fremkalde Love i kirkelige Anliggender, end at give